YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
16 päivänä joulukuuta 1993 *

Asiassa C-334/92,

jonka Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Espanja) on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Teodoro Wagner Miret

vastaan

Fondo de garantía salarial

ennakkoratkaisun työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä lokakuuta 1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 87/164/ETY (EYVL L 66, s. 11), tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit D. A. O. Edward, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias ja F. Grévisse,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

– T. Wagner Miret, edustajanaan asianajaja F. Varela Castro, Barcelona,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet K. Banks ja B. Rodríguez Galindo,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.7.1993 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Espanja) on esittänyt 31.7.1992 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.8.1992, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä lokakuuta 1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283, s. 23, jäljempänä palkkaturvadirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 2.3.1987 annetulla neuvoston direktiivillä 87/164/ETY (EYVL L 66, s. 11), tulkintaa.

2 Kysymykset on esitetty oikeudenkäyntiasiassa, jossa maksukyvyttömäksi tulleen yrityksen johtavaan henkilöstöön kuuluva Wagner Miret vaatii Fondo de garantía salarialilta palkkasaatavien maksamista.

3 Palkkaturvadirektiivissä velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että palkkaturvajärjestelmät turvaavat maksun työntekijöiden maksamatta olevista palkkasaatavista työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa.

4 Espanjan oikeudessa palkkaturvarahasto perustettiin 10.3.1980 annetun *Ley 8/80, Estatuto de los Trabajadores*in (työntekijöitä koskeva laki, jäljempänä työntekijälaki) 33 pykälällä eli ennen palkkaturvadirektiivin antamista.

5 Liittyessään Euroopan yhteisöihin Espanjan kuningaskunta ei katsonut tarpeelliseksi muuttaa kansallista oikeuttaan sen mukauttamiseksi kyseiseen direktiiviin.

6 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että Espanjan tuomioistuimet ovat katsoneet, ettei työntekijälain 33 pykälässä vahvistettua suojaa sovelleta johtavaan henkilöstöön. Johtavan henkilöstön palkkaturvaa koskevan 1.8.1985 annetun kuninkaallisen asetuksen 15 pykälässä ei viitata kyseiseen säännökseen. Sitä vastoin Espanjan tuomioistumilla on erilaisia näkemyksiä siitä, voivatko johtavaan henkilöstöön kuuluvat vaatia kyseisen suojan soveltamista palkkaturvadirektiivin perusteella.

7 CEP Catalana SA -yrityksessä johtavaan henkilöstöön kuulunut Wagner Miret irtisanottiin regulación de empleo -nimisen menettelyn yhteydessä, jolle antoi 24.11.1989 luvan Katalonian itsehallintoalueen työasiain keskusviraston alueyksikön päällikkö. Kun yritys oli julistettu maksukyvyttömäksi, Wagner Miret nosti kanteen Barcelonan Juzgado de lo Social nro 27:ssa saadakseen maksamattomat palkat loka- ja marraskuulta 1989 samoin kuin irtisanomisensa vuoksi maksettavaksi kuuluvan erorahan. Määrät olivat yhteensä 434 880 Espanjan pesetaa (ESP). Vaatimus hylättiin 18.12.1991 annetulla päätöksellä sillä perusteella, että Wagner Miret kuului johtavaan henkilöstöön.

8 Kantaja haki tällöin päätökseen muutosta Tribunal Superior de Justicia de Cataluñasta, joka on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

"a) Sovelletaanko 20.10.1980 annettua direktiiviä 80/987/ETY kaikkiin työntekijöihin lukuun ottamatta niitä, jotka on direktiivin (2.3.1987 annetun direktiivin 87/164/ETY) liitteessä suljettu soveltamisalan ulkopuolelle?

b) Kun otetaan huomioon se, ettei Espanja ole sisällyttänyt 2.3.1987 annetun direktiivin 87/164/ETY liitteeseen – jolla täydennettiin alkuperäistä liitettä Espanjan yhteisöön liittymisen vuoksi – poikkeusta, joka koskisi nimenomaan johtavaan henkilöstöön kuuluvia, voidaanko heidät sulkea direktiivillä 80/987/ETY säädetyn suojan yleisen soveltamisen ulkopuolelle?

c) Jos direktiivin 80/987/ETY suojaa sovelletaan johtavaan henkilöstöön Espanjassa, onko suojan toteuttamisesta huolehdittava muita työntekijöitä varten säädetyn tavanomaisen elimen (Fondo de garantía salarial) välityksellä vai valtion välittömästi kustantamien korvausten avulla?"

Kaksi ensimmäistä kysymystä

9 Kahdella ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, voidaanko johtavaan henkilöstöön kuuluvat sulkea palkkaturvadirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka heitä ei mainita direktiivin liitteessä olevassa I jaksossa.

10 Palkkaturvadirektiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on maksukyvytön. Direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille kuitenkin mahdollisuus jättää "tiettyihin ryhmiin kuuluvien työntekijöiden saatavat tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle työntekijöiden työsopimuksen tai työsuhteen erityslaadun vuoksi tai sen vuoksi, että työntekijöille muulla tavoin turvataan tässä direktiivissä säädettyä vastaava suoja". Kyseiset työntekijäryhmät luetellaan direktiivin liitteessä olevassa I jaksossa.

11 Lisäksi direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti työntekijän käsitteen määrittely kuuluu kansalliselle oikeudelle.

12 Näin ollen palkkaturvadirektiiviä on tarkoitus soveltaa kaikkiin työntekijäryhmiin, jotka jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa sellaisiksi määritellään, direktiivin liitteessä lueteltuja ryhmiä lukuun ottamatta.

13 Espanjan kuningaskunta on direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädettyä mahdollisuutta käyttäen pyytänyt jättämään luonnollisen henkilön palveluksessa olevat kotiapulaiset direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä tehdään työnantajan maksukyvyttömyyttä koskevan direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna Espanjan liittymisen vuoksi 2.3.1987 annetulla direktiivillä 87/164/ETY, liitteessä olevassa I jaksossa. Sitä vastoin Espanjan kuningaskunta ei ole pyytänyt liitteessä olevaan I jaksoon mainintaa ryhmästä, jonka muodostaisi johtava henkilöstö.

14 Näin ollen kahteen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että johtavaan henkilöstöön kuuluvia ei voida sulkea työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä lokakuuta 1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 2.3.1987 annetulla neuvoston direktiivillä 87/164/ETY, soveltamisalan ulkopuolelle silloin kun heidät luokitellaan kansallisessa oikeudessa työntekijöiksi eikä heitä luetella direktiivin liitteessä olevassa I jaksossa.

Kolmas kysymys

15 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko johtavalla henkilöstöllä oikeus vaatia palkkaturvadirektiivin nojalla palkkasaamisten maksamista palkkaturvajärjestelmältä, joka on perustettu kansallisella oikeudella muita työntekijäryhmiä varten, ja jos näin ei ole, onko johtavalla henkilöstöllä oikeus vaatia jäsenvaltiolta korvausta vahingosta, joka on aiheutunut siitä, ettei direktiiviä ole heidän osaltaan pantu täytäntöön.

16 Ensinnäkin on todettava, ettei Espanjan kuningaskunta ole perustanut Fondo de garantía salarialin lisäksi muita palkkaturvajärjestelmiä.

17 Toiseksi on huomautettava, että asioissa C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., 19.11.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-5357) yhteisöjen tuomioistuin katsoi (25 kohta), että työnantajan maksukyvyttömyyttä koskevan direktiivin 5 artiklan perusteella jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta palkkaturvaelinten organisaation, toiminnan ja rahoituksen osalta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi (26 kohta), että vaikka direktiivin kyseiset säännökset ovat riittävän täsmällisiä ja ehdottomia palkkaturvaan oikeutettujen työntekijöiden yksilöimisen ja palkkaturvan laajuuden määrittämisen osalta, nämä seikat eivät kuitenkaan ole riittäviä sen kannalta, että yksityiset oikeussubjektit voisivat vedota kyseisiin säännöksiin kansallisissa tuomioistuimissa valtiota vastaan.

18 Nimenomaan kansallisen tuomioistuimen esittämän ongelman osalta on korostettava, että palkkaturvadirektiivillä ei velvoiteta jäsenvaltioita perustamaan yhtä palkkaturvajärjestelmää kaikkia työntekijäryhmiä varten ja saattamaan näin johtavaa henkilöstöä muita työntekijäryhmiä varten toteutetun palkkaturvajärjestelmän piiriin. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa annetaan

jäsenvaltioiden tehtäväksi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että palkkaturvajärjestelmät turvaavat työtekijöiden maksamatta olevien palkkasaatavien maksamisen.

19 Jäsenvaltioille näin jätetystä harkintavallasta voidaan todeta, ettei johtava henkilöstö voi vedota direktiiviin vaatiakseen palkkasaatavien maksamista palkkaturvajärjestelmältä, joka on perustettu muita työntekijäryhmiä varten.

20 Kolmanneksi on muistutettava, että kunkin kansallisen tuomioistuimen on kansallista oikeutta tulkitessaan ja soveltaessaan lähdettävä siitä, että valtion tarkoituksena on ollut noudattaa täysimääräisesti sille kyseisestä direktiivistä johtuvia velvoitteita. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-106/89, Marleasing, 13.11.1990 antamassaan tuomiossa (Kok. 1990, s. I-4135, 8 kohta) todennut, soveltaessaan kansallista lainsäädäntöä, riippumatta siitä, onko kysymyksessä ennen direktiivin antamista tai sen jälkeen annetut säännökset, kansallinen tuomioistuin on velvollinen tulkitsemaan kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta direktiivissä tarkoitettu tulos saavutettaisiin ja perustamissopimuksen 189 artiklan kolmatta kohtaa näin noudatettaisiin.

21 Kansallisen tuomioistuimen on sovellettava direktiivien mukaisen tulkinnan periaatetta varsinkin silloin, kun jäsenvaltio on katsonut - kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa - että kansallisen oikeuden jo olemassaolevat säännökset vastaavat kyseisessä direktiivissä asetettuja vaatimuksia.

22 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen perusteella vaikuttaa siltä, etteivät kansalliset säännökset ole sellaisia, että niitä voitaisiin tulkita palkkaturvadirektiivin mukaisella tavalla, eikä niillä siten voida taata johtavalle henkilöstölle direktiivissä säädettyä suojaa. Mikäli näin on, edellä mainitusta asiassa Francovich ym. annetusta tuomiosta johtuu, että asianomainen jäsenvaltio on velvollinen korvaamaan vahingon, joka on aiheutunut johtavalle henkilöstölle siitä, ettei direktiiviä ole heidän osaltaan pantu täytäntöön.

23 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että a) johtavalla henkilöstöllä ei ole direktiivin 80/987/ETY nojalla oikeutta vedota direktiiviin vaatiakseen palkkasaatavien maksamista palkkaturvajärjestelmältä, joka on kansallisella oikeudella perustettu muita työntekijäryhmiä varten ja että b) jos kansallisella oikeudella - edes kyseisen direktiivin valossa tulkittuna - ei voida taata johtavaan henkilöstöön kuuluville direktiivissä säädettyä suojaa, heillä on oikeus vaatia kyseiseltä jäsenvaltiolta korvausta vahingosta, joka on aiheutunut siitä, ettei direktiiviä ole heidän osaltaan pantu täytäntöön.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal Superior de Justicia de Cataluñan 31.7.1992 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Johtavaan henkilöstöön kuuluvia ei voida sulkea työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä lokakuuta 1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 2.3.1987 annetulla neuvoston direktiivillä 87/164/ETY, soveltamisalan ulkopuolelle silloin kun heidät luokitellaan kansallisessa oikeudessa työntekijöiksi eikä heitä luetella direktiivin liitteessä olevassa I jaksossa.**

2) **a) Johtavalla henkilöstöllä ei ole direktiivin 80/987/ETY nojalla oikeutta vedota direktiiviin vaatiakseen palkkasaatavien maksamista palkkaturvajärjestelmältä, joka on kansallisella oikeudella perustettu muita työntekijäryhmiä varten.**

b) Jos kansallisella oikeudella – edes kyseisen direktiivin valossa tulkittuna – ei voida taata johtavaan henkilöstöön kuuluville direktiivissä säädettyä suojaa, heillä on oikeus vaatia kyseiseltä jäsenvaltiolta korvausta vahingosta, joka on aiheutunut siitä, ettei direktiiviä ole heidän osaltaan pantu täytäntöön.

Moitinho de Almeida Edward

Joliet Rodríguez Iglesias Grévisse

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 1993.

J.-G. Giraud
kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida
viidennen jaoston puheenjohtaja